

Z industrijskega bojnega polja križem Amerike

Green zamotan v staro politično taktiko

Prekle zakonov proti kriminalizmu v Oklahomi. Dijaki proti vojaškemu vežbanju. Tiskariki delavci v Seattleu za pet dni dela v tednu. Znižanje meze v New Orleansu. Farmarska kooperativa v Oklahomi uspeva.

Claremore, Okla. — Farmarska unija za okraj Pawnee zahteva, da se odpravi zakon proti kriminalizmu v Oklahomi. Dijaki proti vojaškemu vežbanju. Tiskariki delavci v Seattleu za pet dni dela v tednu. Znižanje meze v New Orleansu. Farmarska kooperativa v Oklahomi uspeva.

Seattle, Wash. — Tukajšnji dijaki na državni univerzi so se organizirali za odpravo prisilnega vojaškega vežbanja. Sklicali so masni shod dijakov in sprejeli resolucijo za odpravo prisilne vojaške službe. Te resolucije so odposlali odboru regentov.

Vancouver, B. C. — Zastonj so častniki, katerim je poverjeno vojaško vežbanje na provinčialni univerzi, delali obljube vojakom, če, da kanadska vlada zgradi obširno telovadnico, ako glasujejo za pridržanje vojaškega vežbanja. Dijaki so oddali kljub temu 576 glasov proti obveznemu vojaškemu vežbanju, za vežbanje je pa glasovalo le 231 dijakov.

Seattle, Wash. — Tukajšnja tipografska unija je glasovala, da se uvede pet dni dela v tednu v mesecima februar in marec, da dobe delo oni, ki so brez dela.

New Orleans, La. — Podjetniki so izbrabili slab delavski položaj in so znižali mezo neorganiziranim delavcem, ki se ne morejo pomagati. Mezo so bile nizižane kar za 25 odstotkov.

Oklaoma Farmers' Union ima svojo zavarovalnico in kooperativo. Zavarovalnica je zapisala za dvajset milijonov dolarjev zavarovalnino, farmarska združba je pa imela za milijon dolarjev blagovnega prometa. Unija je organizirala 60 terišč za bombaž, ki so vsa vrsta lep dobiček. W. Z. Lawter, predsednik unije, izjavlja, da je bilo leto 1927 izredno dobro za zadrugarstvo v Oklahomi, a on pričakuje, da bo leto 1928 še boljše.

Veliki izpori delavcev v Nemčiji

40,000 električarjev vrženih na cesto v Berlinu.

Berlin, 5. marca. — Kapitularcija jeklarških baronov v centralni Nemčiji, ki so pred par tedni sprejeli odlok vladnega razsodišča glede meznega spora z delavskimi organizacijami, še ni omilila industrijske krize v nemški republiki. Lastniki velikih tovarn za električne aparate v Berlinu so te dni izprijeli 40,000 delavcev, ki nočejo sprejeti nižje meze. Danes pa je število izprtih delavcev v Berlinu naraslo na 65,000.

ŽELEZNIŠKI BRZOJAVNI URADNIKI DOBILI MAJHNO POVIŠANJE MEZDE

Njih sedanja meza od ure znaša 69.6c.

Chicago, Ill. — Organizirani brzojavni železniški uradniki v Order of Railroad Telegraphers na Atchinson, Topeka, Santa Fe železnici so dobili mezo povišano za tri cente na uro. Njih sedanja meza je 69 centov 6 desetink centa na uro. Za tri cente se je brzojavnim uradnikom povzela meza na železnicih Oregon Short Line, Denver & Rio Grande, Missouri Pacific in Texas. Za štiri cente in pol se je povzela meza brzojavnim uradnikom na Chicago & Western Indiana železnici.

Hooverja topejo njegovi stari ruski grohi

Protikandidat mu očita, da je pomagal caristom v ruski civilni vojni.

Washington, D. C. — Herbert Hooverjeva predsedniška kandidatura razgaljuje ne samo njegove stare grehe doma, temveč tudi v Rusiji. Kot je znano, je Hoover takoj po vojni vodil ameriško pomožno akcijo v Evropi. Njegovi republikanski nasprotniki, predvsem senator Willis v Ohlu, mu zdaj očita, da je ob času civilne vojne med soveti in caristi v Rusiji pomagal belim generalom Judičev, Vranglu in Kolčaku z živili, katera je ameriško ljudstvo poklonilo stradalajočim ljudstvom v evropskih deželah.

Willis očita Hooverju, da je v Cherbourg naložil poln parnik živil in vojne materijala in ga poslal carističnemu generalu Judičevu v Reval.

Tragedija delavca izvirajoča iz bode

Oče vrge svoja dva sinčka v kanal, ker ju ni mogel prehraniti.

Chicago. — Nova tragedija v nižnjah siromakov, ki ne poznajo "velike ameriške prosperitete," je bila te dni zabeležena v policijskih zapisnikih in časopisih. Pred nekaj dnevi so našli dva mrtva dečka v umazani vodi ladjskega kanala v Indiana Harborju. Policija je slutila zločinsko dejanje in začela se je preiskava. Sednjo soboto sta bila dečka identificirana in aretirani je bil George Allen Chisholm, star 36 let iz Kanade in bivši vojak v svetovni vojni. Stanoval je v Indiana Harborju, kjer je bil uposlen kot navadni delavec. Po dolgem izpraševanju je Chisholm priznal, da sta dečka njegova sina: George, star 9 in Edgar, sta 7 let. Dalje je priznal, da je oba utopil v kanalu dne 6. februarja iz razloga, "ker je imel preveč otrok in premalo zaslužka, da bi jih mogel dostojno prehraniti in oblačiti." Ostal mu je še eden sin. Njegova žena je na Anglijskem. Živel je pri družini mrs. Helen Lawrence.

Chisholm je najprej povedal policiji, da je dečka nagovoril, da sta sama skočila v kanal, če da bosta videla njuno staro mater, ki je že mrtva in katero sta zelo rada imela. Policija mu ni verjela, kajti oba dečka sta bila zvezana z žico. Kasneje je mož priznal še to, da ju je zvezal in obtežil s kosom železa, da bosta hitreje utonila. Dejal je, da ju je poljubil, predno je sinčka sunil v vodo. Dostavil je tudi, da mu je mrs. Lawrence sugestirala, naj se iznebi otrok, da bo lažje izhajal. Ko je dečka utopil in se vrnil domov, je povedal gospodinji, da ju je poslal v Gary.

V nedeljo zvečer se je hotel nesrečnik usmrtiti v zaporu v Indiana Harborju. Policija ga je dobro zastražila. Zavarovana je tudi ječa, ko je policija slišala grožnje cikajoče na linčanje.

Ljubimec z bombo dobil 20 let

Ottawa, Ill. — Hiram Reed, farmarjev sin, ki se je hotel zadnjo jesen iznebiti svoje nosne neveste s tem, da je položil dinamit v peč v koli, v kateri je bila njegova nevesta, Iola Bradford, učiteljica, ter jo težko ranil, ko je dinamit eksplodiral, je bil obsojen v zapor od enega do 20 let.

Ogrska pouje malo entento

Budapest, 5. marca. — Grof Bethlen, ogrski premijer, je večkrat v svojem govoru v Debrečnu ljuto napadel malo entento. Rekel je, da mala ententa ne skrbi za mir, temveč hujska na vojno.

LEWIS PRVI ZASLIŠAN PRED SENATOM

Preiskava in zaslišanje o vzrokih stavke na premogovnem polju je prvič danes pred senatnim izvršnim odsekom v Washingtonu.

Washington, D. C. — Senator Watson, predsednik senatnega izvršnega odseka, je izjavil zadnji dan v mesecu februarju, da pričeta preiskava in zaslišanje o vzrokih stavke na premogovnem polju v torek dne 6. marca. Kot prva priča bo zaslišan John L. Lewis, predsednik organizacije United Mine Workers. Na to pridejo na vrsto drugi odboriki delavskih strokovnih organizacij. Kadar bodo ti končali s svojimi izpovedmi, bodo zaslišani premogovniški podjetniki.

V tem času so senatorji, ki so tvorili podosek, ki je na licu mesta preiskaval razmere na stavkovnem polju izdelali poročilo, da ga predloži odseku. Ta poročilo je izjavil, da je stavkovni distrikt "paka" na Ameriki.

Premogovniški podjetniki delajo na vse kriplje, da spravijo skozi svoje globočinsko orodje v javnost prepovedanje, da imajo senatorji, ki so si ogledali razmere na stavkovnem polju, predsojke proti njim. Podjetniki bodo po peti obvestili kongresnike in senatorje, kako visoke meze plačujejo izučenim rudarjem in kako so "dobro srečni" kompanije, roba svoje profite, da izboljšajo življenjski položaj rudarjev. Ah, to bo krokodilovih solza! Te solze so bodo prav lahko nalovile v rešeta.

Arrestirani v Mehiku

Cez 70 vrženih v zapor, ko je 'odbor za rešitev unije' sklical shod.

Pittston, Pa. — Policija je zadnje nedeljo razbila protestni shod v Pittstonu in okrog 70 radikalnih rudarjev in drugih oseb je bilo aretiranih. Kasneje so bili vsi izpuščeni, razen Josepha Licata in Normana Hapgooda, ter njegove žene, ki je biva Mary Donovan iz Bostona, katera je vodila znane demonstracije proti eksekuciji Saccia in Vanzettija.

Shod je bil sklican po lokalnem "Odboru za rešitev unije," mestne oblasti so pa odredile, da ne sme biti nobenega zborovanja, dokler ne bo končan boj med frakcijami rudarske unije v tem mestu. Pri sklicanju shoda je bilo naznanjeno, da bosta Hapgood in njegova žena glavna govornika v obrambo treh odborikov rudarske unije, ki so v zaporu na obtožbo, da so ubili organizatorja Franka Agatija.

"PROHIBICIJA" V FLORIDI

Butlegarji zalagajo plutokrate z opojnimi pijačami.

Palm Beach, Fla. — Južna Florida je še vedno butlegarski paradiz. Opojne pijače se dovajajo sem po suhem, morju in zraku. Plutokrati, ki prihajajo v Florido v zimskem času iz severnih držav, so dobro založeni s pijačo. Opojne pijače se prodajajo in kupujejo javno, kot so se pred časom prodajala zemljišča, ko je bila "prosperiteta" na visku.

Butlegarji iz Chicaga, Detroita in Buffala, ki so se izognili sneženim viharjem in prihitieli do gorke deželo, pravijo, da je to obrežje bolj mokro kot obrežje Ontaria, Kanada. Te izjavi ekspertov veruje vsak, katerega je pot še kdaj zanesla v Eldorado ameriških plutokratov.

Brezposelni plečejo, pa to so bogatini

Za brezposelne delavce ni jela ne strehe, kaj šele pisa. — Položaj je veliko bolj kritičen, kot kapitalisti priznajo.

Miami, Fla. — Velik in imeniten je bil ples, ki so ga posestili v dvorani Royal Poinciana hotela v Palm Beach brezposelni, ne pa oni, ki pripadajo k štirim milijonom delavcem, ki iščejo zama delo vsak dan. Ti bogataši, ki so se dremali v hotelski dvorani, pripadajo malemu razredu bogatih postavcev, ki se veselijo svoje brezposelnosti na račun delavcev.

Položaj v Ameriki je v resnici veliko bolj kritičen, kot velekapitalisti priznajo. Na eni strani se zbira ogromno bogastvo, kakršnega svet do danes še ni videl, na drugi strani se pa ljudstvo vedno bolj pogreva v bedo in revščino. Ako čitamo številke o profitech, ki jih dele industrijske korporacije med te postavce, se preprosto človeku kar zavrti v glavi. General Motors kompanija je izkazala \$235,104,236 čistega dobička. Kjer so taki dobički, bogatini ne vedo, kako bi napravili denar, za katerega niso potočili ene znojne kaplje. Posami napravljajo denar v letovščini na jugu, poleti na severu, ali pa v Evropi. Medtem ko se meče denar takorekoč proč, pa delavci stradajo, brezposelni delavci zama hodijo od tovarne do tovarne za delom, duhovni raznih ver pa pridigajo delavcem ljudstvu o neskončni bojni pravilnosti in dobrotljivosti.

Brezposelnost je problem in se razvija v problem, ki se bo moral prejšaljši rešiti pravilno za delavce. Ako se bo v deščah razvijal trajni razred postavcev, ki žive na račun delavstva, se mora logično na drugi strani razviti stalna armada brezposelnih delavcev, ki bi radi delali, pa ne dobe dela. Taka znamenja napovedujejo raskrojevanje človeške družbe.

Mehički duhovci, iverničar bomb, aretirani

Obtožen je, da je hotel ubiti predsednika Callesa in Obragona. — Štirje ameriški dezertirji ubiti v Mehiki.

Mexico City, 5. marca. — Katoliški župnik Ireneo Ocho Layva je bil v soboto aretiran na obtožbo, da je delal dinamitne bombe in naredil načrt za umor predsednika Callesa in predsedniškega kandidata Alvaroa Obregona. Neki odlični odvetnik in več drugih oseb je zapletenih z župnikom vred. Policija, ki je opazovala župnika štiri mesece, je našla v njegovem stanovanju vse načrte in pisma mnogih katoličanov v Združenih državah, ki pišejo, da pošiljajo denar, obliko in orožje v Mehiko.

Štirje ameriški vojaški dezertirji, ki so pobegnili v Mehiko iz Arizone in tam oropali več vozov na cesti Ersenada - Tlaxana, so bili zadnji teden ustreljeni v spopadu z vojaško stražo.

PREDSEDNIK SE VEDNO VERJAME V PROSPERITETO

Slabih in temnih časov ne vidi. Pred njim so samo jasne in lepe slike.

Washington, D. C. — Dne 28. februarja je izšla objava iz Bebe hise. Toda v nji se zastonišče poročila o slabih in težkih časih, o veliki brezposelnosti, o nepokoju v industriji. Tudi ni nikjer zapisano, da se je kje našla prosperiteta in osrečena ljudi. Ampak, ena sama vrstica pripoveduje, da se je produkcija jekla pomnožila.

DELAŠKE NOVICE IZ AVSTRALIJE

Volitve bodo v prihodnjem novembru. — Za omejitve brezposelnosti predloženo pet dni dela v tednu. — Lokalna razsodišča v New South Walesu nimajo dosti moči.

Melbourne, Avstralija. — V jeseni v mesecu novembru bodo volitve v Avstraliji. Pred volitvami se bo pa vršila še konferenca delavske stranke, da se izravnajo notranji nesporazumi. Tudi v avstralski delavski stranki prevladujeta dve struji: američna in radikalna. Zmerna stranka apelira na zdrav človeški razum in ima v programu to, kar se da doseči. Strojno organizirano delavstvo ne mara imeti nobenih stikov s komunisti in drugimi ekstremisti, ki imajo samo polna usta obljub in zahtevajo vsako praktično delo v korist delavstva. Delavstvo zahteva uspešen tarif, omejitve izseljevanja v Avstralijo, podporo za otroke, odpravo prisilnega vojaškega vežbanja, zavarovanje proti odškodnam, brezposelnosti in boleznim in ljudsko kontrolo narodne banke in kredita.

Delavska vlada v Victoriji je predlagala pet dni dela v tednu, da se zniža število brezposelnih delavcev. Ali mislite, da je vsem ustregla? Ni! Radikalni element zabavlja, da je znižanje delavne meze enak znižanju meze. Oni trdijo, da se potratni napravljajo denar, medtem ko se delavci na državnih železnikah odpuščajo.

Sidney, Avstralija. — Stavbinski delavci so ustanovili lokalne tribunale za reševanje spornih zadev, da se po nepotrebnem ne ustavi delo na stavbah. V teh tribunali so delavci in podjetniki. Ampak končno razsodbo poda šele državno industrijsko sodišče, ako ena ali druga stranka ni zadovoljna.

Zamorci se liče v sužnost

Delati so morali na plantaži brez meze. — Reči, ki so jim bile ponudne po polti, so bile uničene.

New York, N. Y. — Narodno društvo za napredek zamorskega ljudstva poroča, da so zamorci v Fliterju, Miss., živeli v dobi od leta 1917 do 1926 še v pijači. Društvo izjavlja, da je mlad zamorski fant, katerega ime je društvo zamočalo, živel a svojo sestro samo 25 milj proč od Vicksburga na plantaži v pravi sužnosti.

Mezde nista prejela nobene za delo. Njih pošta je bila uničena. Zamorski delavci sploh niso mogli dobiti nobenega denarja od belopolnih podjetnikov. Končno sta fant in njegova sestra pobegnili, da sta se rešila teh suženjskih razmer. Društvo je stvar sporočilo justičnemu departmentu Združenih držav.

CEVLJARSKI POMOČNIKI SE ORGANIZIRALI

Organizirali so delavce v delavnicah za popraviljanje čevljev.

Seattle, Wash. — Organizacija čevljarških delavcev Boot & Shoe Workers Union je organizirala delavce v delavnicah, v katerih popravljajo čevlje. Treba je bilo izvršiti precej agitatoričnega dela, da so se delavci pridobili za organizacijo. Delavci, ki delajo v delavnicah za čiščenje in barvanje obk, delajo priprave, da ožive zopet svojo organizacijo. Zdej, ko ni več organizacije, se šele zavedajo, kaj so izgubili.

Zmaga levčarskih strank na Poljskem

Piludaskijev teror ni mogel ugnati volitev.

Varsava, 5. marca. — Včeraj so bile volitve poslancev za novi poljski sejm (parlament). Volitve so bile skoro brez primere valed množine kandidatov in vladnega terorja, ki je spremljal kampanjo opozicije. Volitvena boja se je udeležilo 84 strank z okrog 2000 kandidati za 454 sedežev.

Rezultat, kolikor je že zdaj znan, je sledeči: Volia ni niti polovica volitev. Vladna stranka je dobila v Varšavi komaj tretjino mandatov. Zmagali pa so komunisti, ki so zdaj pridobili pravico postaviti kandidate, in socialisti. Samo v Varšavi so imeli štirije komunisti. V Lodzu, kjer je središče poljske industrije, so zmagali socialisti. V Gornji Šlesiji in koridorju Danziga so zmagali Nemci.

Diktator "Piludaski je pritiakal na volitve v prid svojih kandidatov z največjim terorjem. Policija je razbila vse volilne shode delavskih strank. Tajnost glasovanja je bila brutalno porušena; v volilnih prostorih so stali vladni agenti in gledali, kako so volilci zaznamovali glasovnice. Vladni kandidati so imeli monopol filmov. Piludaski je šel tako daleč, da je dal predvajati film, ki je kazal devico Marjoto kot zaščitnico njega in njegove vlade v vrhu, da pridobi glasove katoliških volitev.

Selci ne bo odgo

Vsi kmetičarji

Avstrija vidi, da se je italijanskemu diktatorju poskušal nasprotovati. Katoliška duhovščina na Tirolskem morda izgubi konflikt med ducejem in Vatikanom.

Dunaj, 5. marca. — Avstrijski fašisti so hoteli danes napasti italijansko poslanstvo. Policija je posredovala in dva demonstranta sta bila ranjena.

Dunaj, 5. marca. — Vladni organi, ki komentirajo Mussolinijev sobotni govor, poročajo, da premijer Selpel najbrž ignorira največji izbruh italijanskega diktatorja. Nadaljni komentar je, da oficijelna Avstrija z zadovoljstvom beleži, da je Mussolini precej izgubil na svoji erbotritosti. Njegov zadnji napad na Avstrijo je bil precej mehak v primeri s prejšnjimi. Avstrijski krogi se toliko ne zanimajo za ono, kar je povedal, kot se zanimajo za stvari, katere je Benito zamočal. V prejšnjih grožnjah je Mussolini trobalotat "vlhvanju italijanske zastave severno od brenerskega prelaza," torej o invaziji Avstrije, dočim je zdaj rekel le, da bodo "govorila dejanja prihodnjaja."

Nadalje ni Mussolini niti z eno besedo omenil obtožbo Avstrije glede zatiranja nemškega jezika v cerkvah anektiranega dela Tirolske. Baš to je važna zadeva Avstrije. Nemška katoliška duhovščina na Tirolskem je sprejela resolucijo, z katero poziva papeža, da jim izposluje svobodo jezika v cerkvi. Ta korak tudi diši malo po razkolu v cerkvi, kajti nemški duhovni izjavljajo, da se ne bodo ostriali na fašistovske odredbe glede italijanščine, ne glede na to, če jim Vatikan dovolj ali ne.

Svet Lige narodov zboruje

Zeneva, 5. marca. — Danes je bila otvorjena 49. seja sveta Lige narodov. Glavna zadeva na dnevnem redu je znana afera italijanskih strojníc, ki so bile na tihem poslane na Ogrsko in katere je ogrska vlada dala uničiti in železo je prodala na javni dražbi za \$400. Mala ententa zahteva, da se zadeva preloži kljub temu, da so strojnice uničene. Kršena je bila mirovna pogodba.

ZAVEDNI RUDARJI, VELIKO DELA VAS SE ČAKA.

Ko boste pričeli reorganizirati svojo organizacijo, to je uvajati nov duh vanjo, boste našli na tovariše, ki vam bodo rekli, da hočejo biti "svobodni" in da se nečejo podvreči nobenim obveznostim, da lahko store, kar jih je volja. Rekli bodo, da verjamejo v "popolno in neomejeno svobodo."

Kajne čudno, da boste našli na svoje tovariše, ki vam bodo tako govorili in ki ne spadajo med najbolj neumne in nezavedne. Rekli boste, nismo pričakovali, da smo našli na tovariše, katere smo smatrali za pametne, pa zagovarjajo tako budalost. Rudarji, vi hočete s pomočjo svoje organizacije varovati svoje pravice napram premogovniškim podjetnikom. S svojo organizacijo hočete izboljšati svoj življenjski položaj in se približati dobi, ko bo odpravljena mezdana sužnost. To pa lahko dosežete le potem velike borbe. Premogovniški podjetniki so dobro organizirani po državah in v organizaciji, ki obsega vse države. Njih gospodarska moč je veliko večja, kot vaša. Tudi njih politična moč prekaša vašo, ker se ne zavedate, da se je treba organizirati politično, ako hočete biti politično močni. Podjetniki so vedno pripravljeni za obrambo in naskok.

Kako naj pa zdaj rudarji nastopijo proti podjetnikom, ako vsak rudar lahko dela, kar hoče ali kar smatra za najbolj pametno in umestno? Kako hočete v takem stanju premagati dobro organizirane premogovniške podjetnike? Sami boste priznali, da je to nemogoče. Ako hočete izvajati zmago, morate biti pred vsem organizirani strokovno in politično. Številni ste, a dokler niste organizirani in v tej organizaciji ni uvedena dobra prostovoljna disciplina, toliko časa ne morete kot neorganizirana masa, v kateri vsak dela in nastopi po svoje, doseči ničesar. To razume celo vsak otrok, kaj šele vi, ki ste odrasli moški. Vprežite v voz par volov in če bo vsak vol potegnil na eno stran, se voz ne bo premaknil, akoravno je prazen.

Popolne svobode ni na svetu. Ne živijo jo niti oni tovariši, ki pravijo, da verjamejo vanjo. V premogovniku morajo delati tako, kot jim ukaže premogovniški podjetnik. Ako tega nečete, so toliko svobodni, da pustite delo in strdajo s svojo družino vred, dokler ne dobe dela kje drugod. Za tako svobodo se pa vsak pameten rudar zahvali, ker je zanj pogubonosa, koristna pa je za premogovniškega podjetnika. Svobodni ste šele tedaj, ako s svojo organizacijo prisilite premogovniške podjetnike, da respektirajo vašo svobodo. Popolnega ni nič na svetu. Vse se uravnava po naravnih zakonih. Svoboda posameznika sega le tako daleč, dokler ne naleti na mejo svobode drugih ljudi.

Tovariši, ki hočejo biti popolnoma svobodni, ne marajo oblikovati se lokalnih organizacij, plačevati asamentov organizaciji, ki so neizogibno potrebni za vzdrževanje organizacije, organizacija sama pa za ohranitev pridobljenih uspehov in za izvajanje novih. Ravnotako se ne marajo podvreči sklepom organizacije, ampak prav radi uživajo pridobitve organizacije. Z drugimi besedami to pomeni, da zase žele popolno svobodo, drugim svojim tovarišem pa žele, da zanje delajo, se zanje žrtvujejo in da oni z njimi vred uživajo sadove njih poštenosti, zatajevanja samega sebe in organizatoričnega dela. To ni svoboda, kar oni označujejo, ampak je egoizem v goli podobi.

Pri nekaterih drugih tovariših se pokazujejo še druge lastnosti, ki so ravnotako škodljive v rudarski organizaciji, sploh v vsaki delavski organizaciji, pa naj je strokovna, politična, gospodarska ali kulturna. Nekateri tovariši si silno žele postati odborniki v organizaciji. Povsod se skušajo pokazati, kdo so in kaj znajo. Na sejah vodijo prvo besedo, sploh se hočejo pokazati ob vsaki priliki, mesto da čakajo na priliko, da je zanje umestno, da govorijo.

Med sposobnosti odbornika organizacije pa gotovo ne spada pogosto gozbezanje, ampak pri odborniku organizacije štejejo njegove lastnosti in sposobnosti. Veliko jih zapusti organizacijo, ako ne dosežejo svojega egoističnega cilja, ki so si ga vzpostavili. Tedaj zahvalijo čez odbornike organizacije, da se kar kadi. Takrat so podobni liscici v basni, kateri grozijo, da ga ni mogla doseči.

Zavedni rudarji, veliko vzgojevalnega in podučnega dela boste morali še izvršiti, da bo rudarska organizacija sposobna voditi boje s premogovniškimi podjetniki, ki vodijo do zmage.

VESTI IZ NASELJIN

Razne vesti.

Ambridge, Pa. — V nekaterih tovarnah se dela še precej dobro, v drugih pa jako slabo. Slovenci smo večinoma zaposleni pri American Bridge kompaniji, ki sedaj tudi bolj slabo obratuje. Ako ima človek družino, težko izhaja s tem malim zaslužkom. Ne svetujem rojakom, da bi hodili sem za delom, ker se ga sploh ne dobi. American Bridge kompanija ima tak sistem, da niti brat brata ne more spraviti v delo.

Gospe Storkija se ni poslabila oglasiti pri slovenskih družinah v Ambridgeu. Najprej se je oglasila pri družini brata tajnika, Joseph Stokarja in ji pustila krepkega sinčka. 12. feb. smo bili povabljeni na botrino in smo se prav dobro bavali pri polni mizi jedi in pijače. Ob najboljšem razpoloženju smo se spomnili tudi na naše brate strajkarje in smo nabrali \$12.75. Slovenki farmar Martin Spec, je dal \$1.

Na redni seji društva "naš dom" št. 38 SNPJ smo razpravljali, kako bi mogli kaj pomagati našim bratom. Zaključeno je bilo, da se do vstopa \$25 je društveno blagajna in da se pobirajo prostovoljni prispevki. Nabralo se je \$11.25. Skupna vsota \$60, katero sem poslal predsedniku SNPJ. Upam, da bo našli najbolj potrebne, kateri se bori za svoj vsakdanji kruh in tudi za nas, ki delamo v tovarnah.

Na društvenem polju še dosti dobro napredujemo, posebno pri društvu "Naš dom" št. 38 SNPJ. Imamo skoro na vsaki seji kaknega novega kandidata. Posledno bratje Hrvatje so se začeli zanimati za SNPJ, da bi postali njeni člani in jih z veseljem sprejememo.

Prišli smo tudi z idejo, katere je težko delo, da bi tudi mi prišli do cilja, to je do Slovenskega narodnega doma, kakor jih imajo Slovenci po Ameriki. Apellirani na brate Slovence, da bi pristopili k našemu klubu, kateri se niste člani. Podajmo si roke, da gremo z idejo naprej, ker je velikega pomena. Drevesce je usajeno in v zelo bo precej časa, predno bo rodilo prvi sad, to je, da bo stal Slovenski narodni dom v naselbini Ambridge.

Pozdravljam vse Slovence izrom Amerike. Rudarjem pa želim, da bi se njih boj končal s zmago rudarjev.

Louisa Uhernik.

Malo odgovora.

Pueblo, Colo. — Ni moj namen koga smertati in tudi ne želim koga žaliti. Pa tudi želim, da dopisnik, ki se je podpisal "Resnicoljub" v Prosveti z dne 22. februarja, ne vzame v slo. Ali je dotični dopisnik toliko zlo ali sloben, ko piše o sejah družstva "Orel" ter o nekaterih članih, da so nasprotni gl. odbora. Piše: "Puebeleka naselbina se ne ni zganila glede štrajka." To je pa res, kar se tiče njegovega kalibra ljudi. Seveda pa je drugače z osebam, ki so "Resnicoljubu" trn v peti.

Klub ILD je poslal v Walsenburg in druge naselbine preko \$150 v gotovini in čez sto dolarjev vrednosti v obleki in jestvinah. Na društvenih sejah se je večkrat opozarjalo glede stavke. Kje si bil? Štrajk je končan v Koloradu. Tudi sedaj rabijo pomoči, četudi ne več v toliki meri kot prej, ko so bili na stavki, ki je bila borba za boljše obstanek njih samih in ostalega delavstva. Skoro vsi člani, ki so upošleli pri tukajšnjih jezikarji, so bili poklicani pred delovodjo na zaslišanje, kjer se jim je pretilo z odločitvijo za vsako najmanjšo akcijo v pomoč štrajkarjem. Nadalje piše prav pohvalno o svoji pokrajini napram gl. u-

radu. EJ, bratec, spomni se preteklosti in pripoznaj, če je kdo nezadovoljen proti gl. uradu, da je to posledica tvojega dela, a katerim se že sam ne strinjaš. Sedaj pa končam z željo, da se drugi pouči o resnici in da postavi laž na stran, pa bomo gotovo vsi prijatelji in bratje pri društvu in povsod. — Zgaga.

Oton Zupančič — 100 letnik

Dne 23. januarja je slavil eden izmed največjih mož Slovencev — Oton Zupančič svoj petdeseti rojstni dan. Slovenija se mu je ob tej priliki globoko pridružila, kajti on je prvi slovenski pesnik in pisatelj, ki je izpolnjeval dvojno nalogo: slovensko nacionalno, a obenem tudi splošno slovensko.

Oton Zupančič je bil rojen 23. januarja l. 1878 v Vinici v Beli Krajini. Mladostna leta je preživel v svojem rojstnem kraju. Tu je tudi dobil svoj prvi pouk. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, posneje pa v Ljubljani. Po maturi, ki jo je izvršil l. 1896, se je napotil na Dunaj, kjer je študiral zgodovino in semiotiko. Leta 1903 je v Ljubljani že poučeval kot profesor. Posneje je potoval in nadaljeval študije v Parizu. V letu 1912. je postal dramaturg pri slovenskem gledališču v Ljubljani. Od osvobodjenja dalje je pa dramaturg narodnega gledališča v Ljubljani.

Zupančič je po svojem delu — genij. Velike literarne vrednosti so njegove pesniške zbirke: Časa opojnosti, ki jo je izdal 1899, Pisane, ki so izšle l. 1900. Čez plan leta 1904, potem Samogovori izl. 1908. Sto uganjk 1915, Ciljani 1915, Mlada pota, izšla po svetovni vojni leta 1920. V-zarje Vidove, zbirka izšla letga leta in leta 1924. Izdana tragedija Veronika Deseniška. — Zupančič je dal slovenskemu jeziku novo preobrazbo. Njegova beseda je silno bogata, čista, polna in vendar tako skladna in priprosta, da sega na dno naše duše. Njegove pesnitve so zaklad lepih besed. S ponosom ga lahko imenujemo prvega mojstra našega slovenskega jezika.

Zupančič nam je dal tudi številne prevode. Iz angleščine je prevedel znamenita dela Dickens, Chesterton, Shaw, O. Wildeja, Walsworthya, O. Neila in drugih. Iz francoščine je prevedel dela, ki so jih pisali Moliere, Voltaire, Daudet, Flaubert, Maupassant, Merimee, Anatole France, Rostand. Prevajal pa je tudi iz drugih jezikov. Največji in znamenitejši njegovi prevodi pa so iz del Shakespeareja in eiser je prevedel do sedaj še deset njegovih del: Julij Cezar, Beneški trgovec, Macbeth, Othello, Zimaka pravljica, Sen kremo noč, Komedija zmešnjav. Kar hočete, Mnogo hrupa za nič, Ukročena trmoglavka.

S svojimi deli je Oton Zupančič dokazal, da ni samo glasnik sedanjega ponižanega slovenskega, nego tudi klicar bodočega poveličanega slovenskega naroda.

Električni stol za Illinois odpovedan!

Springfield, Ill. — Državna ura je naročila električni stol za eksekucije zločincev v jetnišnicah v Jolietu in Chesterju. Naročba je bila oddana W. D. Allison Co. v Indianapolisu. Te dni je družba sporočila, da odklanja naročilo, ker neče delati stola za usmrčenje ljudi! Nato je bil stol naročen pri neki drugi firmi, ki ima lažjo vest. Prva eksekucija z elektriko v državi Illinois je določena za 13. aprila v Chesterju. Na prvo eksekucijo v Jolietu je bil obsojen dr. Bongetti v Chicago.

Nočel mi častnikar?

V "Corriere Adriatico" opisuje neki častnikar gospodinjstvo, ki bi naka postala častnikarica, častnikariki pokle sledeče:

"Predvsem, draga moja gospodinjca, Vam svetujem, da se nikakor ne lotite častnikarkega poklica, ki je zelo različen od tega, za kar se splošno smatra. Kmalu bi se počutili v njem slabo, čim bi izprevideli, da častnikar ni samo tisti privilegirani stvor, ki hodi s brezplačno vstopnico v gledališče, ki je vabljen na bankete, slavnosti in sprejeme, ki potuje na železnicih po znižani ceni. Občinstvo ne ve, da je poleg malega števila takovanih privilegiranih posameznikov, ki pa istotako plačujejo svoje predpavice s celo vrsto nedvoumnihih ponižanj in muk — veliko število častnikarjev, ki hodijo spet ob zori in vstajajo popoldne, tako da nikoli sonca ne vidijo. In če ga vidijo, ga vidijo skozi mreže tiskarskih okon. V naglici porjavajo svoje kosile in večerjo, ne potujejo skoraj nikoli nikamor, ne obiskujejo javnih mest, preživljajo dolge ure med pisarno mizo v uradništvu in marmornato mizo za impaginacijo. Njihovo življenje je strahovito silo in enolično, ravno tako — da bi njihov list bil čim zanimivejši in raznoličnejši, novejši, svežejši, privlačnejši in poln aktualne vsebine.

Častnikar — o gospodinjca, ki ste polni iluzij — pravi častnikar, tisti, ki "dela častni", ni častnikar, uvoznik. Le-ta, v domini slučaje, piše lepo vačini, sredi svoje udobne pisarne, preakribljene z bogato knjižnico, velikim številom lističev; potem pošlje svoj članek tipikarji, da ga prepiše v več izvodih in končno podpiše pod članek svoje ime in priimek, pridene tudi par svojih naslovov; nato pošlje članek v uradništvo z naročilom, da naj se izvrši korektura pazno in brezhibno; končno zahteva več izvodov števila, v kateri laide njegov članek.

Ne, gospodinjca, častnikar, kakor pravi Robert de Jouvenel, je tisti, ki včasih tudi piše in ki — kakor pravi Emile de Girardin, "veliki častnikar, ki je imel po eno idejo na dan" — na vidi svojega podpisu v listu večkrat nego trikrat na leto, četrtič pa le tedaj, ako pobegne u pravnik ali odstopi ravnatelj.

Pravi častnikar je tisti, ki mora znati — bodisi s svojimi besedami ali tujimi frazami, to je vseeno — vsak dan sestaviti ti sto kolofono vesti, ki jo čitatelj čeli kot svoj vsakdanji obrok, posebno danes, ko je častnikar sestavljen bolj iz vesti in poročil nego iz idej in razprav. Zato mora častnikar znati pisati ne listega, kar je njemu všeč in kar bi mu bilo v zadovolženju, marveč ono, kar mu veva aktualnost; a vse, kar piše — o gospodinjca, ki ste mi v prekrasni pisavi napisali štiri dobro preštudirane, izbrusene in vtemeljene strani — more pisati le v naglici, v nekoliko minutah, sredi vsega živahnega pogovora ostalega uradništva.

Zato mora imeti častnikar — ki se je kot tak rodil, kakor se rode n. pr. ljudje slabe pameti ali kruljevali — čisto svojo kulturo, vedno jako obsežno, ki pa se kaže globoko samo tedaj, kadar mu v kakem trenutku enciklopedija njegovega znanja dovoljuje, da se pomudi malo dlje pri temi, ki mu ugaja. Drugače pa mora njegovo pero dirjati, vedno dirjati, da izpolnjuje lističe z vestmi, ki se valjajo iz telefona, brzjava ali iz kratkih beležk, napravljenih v hitrici na mestu, kjer se častnikar niti malo ni zabaval, a kamor je bil moral nenadoma oditi po nalogu svojega ravnatelja.

Vi, gospodinjca, morda mislite, da so dejanska častnikarja vsi tisti, ki se kot taki izdajajo, ker so nekako izmamili od ravnatelja ali glavnega urednika častnikarke legitimacijo — v imenu prijateljstva ali sorodstva; in čim ste s takim izpregovorili par besed, sodite, da je častnikariki poklic lahak za vsakogar in dosegilj vsakomur, ki je malo več nego navaden analifabet.

Kaj šel! Da človek "za res" postane častnikar, mora

prirajeno neko sposobnost, ki se med drugim n. pr. izraža v tem, da najde lep način za suho poročilo agenciji "Stefani", pri starejših pa v tem, da se ne dajo voditi od lastne samokritike.

Predvsem pa je treba prestati tišto pravo vajeniško dobo, ko se šele začne, ko ste še jako mladi in ko dobivate ukore od tega ali onega urednika, bodisi zato, ker pri kaki tramvajski nesreči niste povzročili tudi za rojstni kraj ponekodnega ali če se je peljal skozi mesto kak neznan minister države Timbuktu in niste zabeležili vseh njegovih naslovov. Ali če vam je pri poročilu o kaki slovesnosti — a katerim ste upali doseči velik uspeh — ušel kak "nočoj" namesto "sinoči", ker vaš list izhaja zjutraj naslednjega dne. Vajeniška doba, ki Vam nalaga, da tudi proti svoji volji letate za najbolj čudnimi intervjuji in najbolj nemogočimi anketami, da s disciplino, ki je drugi niti slutiti ne morejo, izvršujete sprejete naloge tudi tedaj, ko se vam zdi to nemogoče.

Prav imate gospodinjca: častnikarstvo življenje je jako privlačno; toda s intelektualnega stališča je sestavljeno iz neprestanih muk in težko, ki prihajajo druga za drugo, ne da bi se moglo predvideti. Lepo je naše življenje, toda to je lepota sirene, ki nas očaruje in muči in nam ne dopušča, da bi se ji kdaj več oteli.

Verujte mi, gospodinjca; pozkusite, ako želite, toda ako že izpustite začetke, da v vas ni tiste prave častnikarke "snovi", potem ne pohiškajte priti v to našo famillijo. Jamčim vam, da je mnogo lažje drugod najti srečo."

Prvi ameriški nastop Antona Subelja

Bariton kr. opere v Ljubljani, Anton Subelj, se je minulo nedeljo predstavil slovenski koloniji v New Yorku z nastopom, ki je pomemben v marsikaterem pogledu. Najprej zato, ker je to prvi slučaj, da je resničen slovenski pevec-umetnik nastopil v Ameriki, razun če ne posegamo nazaj k Franju Navalu, Subelj v njegovem mehkem čustvovanju, v njegovem instinktivnem pojmovanju slovenske narodne pesmi in — last but not least — v njegovi divni in pravilni izgovorjavi slovensčine je vsakokoli plod slovenske zemlje. To so menda čutili njegovi jako številni poslušalci, ki jim je Subeljevo petje, zlasti njegovo predvajanje slovenskih pesmi, odjeknilo na tajištevni žici prav doli v arcu in ki so zato dajali izraza svoje-mu zadovolženju z navdušenim aplavzom.

Rekel sem, da je bilo občinstvo mnogoštevilno; rajši bi rekel presenetljivo mnogoštevilno. To-likokrat ališimo občinstva na račun apatičnega občinstva za umetniški uspeh, da se človeku dobro zdi, da za enkrat more pohvaliti občinstvo. Pomislite, nedelja popoldne z rekordnim mirazom v tej zimi in dvorana nabit polna; ne le vsi sedeži zasedeni, marveč tudi ves stoječi prostor nabit poln in prebitki poslušalstva v veži pred dvorano.

Ko g. Subelj obišče druge kolonije, upamo, da se bo občinstvo odzvalo enakomerno. Razun izrednega užitka bodo vsaj enkrat ališali pravilno zapeto slovensčino.

Anton Subelj je mlad, ali za njim so leta trdnega učenja. Učil se je v ljubljanskem konservatoriju pod mojstrskim Hubodom, na Dunaju in v Berlinu. — Sedaj je član ljubljanske opere. V svojem programu nam je podal nekoliko opernih komadov iz mednarodnega repertoarja, nekoliko večkrat poslušanih slovenskih balad, nekoliko slovenskih narodnih pesmi, moderno aranžiranih, in eno novo slovensko kompozicijo, Adamičovo "Uspavanko", pravcat bliser. Dodal je tudi eno angleško kompozicijo v dobro izgovorjeni angleščini.

Glas in neznatno pevečeva čustvovanja se, podajata najbolj

Ivan Melnik:

OPAZOVANJA

Notranja revolucija.

Čikaska "Tribune" ima poročevalca v Moskvi, ki poroča med drugim, da so cerkve na deželi še vedno tako polne kot so bile za časa carja. V mestih je razlika. V Moskvi obiskujejo cerkve le stari in starke in deca do dvajsetega leta, ki je še pod kontrolo starcev. Ljudje srednje starosti so večinoma odpadli od cerkve in vere.

Drugače je na kmetih. Ruski kmet je ostal praznoveren kot je bil pred revolucijo. Rusija pa je povečini kmetiška dežela: 85 odstotkov prebivalcev je kmetov. Sovjetska šola zelo počasi prodira med muške. Ni dovolj šol in ne učiteljev. Obvezni šolski pouk na kmetih pride v veljavo šele 1933. Prej ni moglo. Do tega časa — še pet let — mora ruski mušik še tavati v ne-pismenosti in praznovanju.

Poročevalec piše dalje, kako popje drže muška na verigi. Popje grozijo kmetiskim deklantom, da jim laže izpadejo z glave, če se poročijo z boljševiskom. Nosečim ženam pravijo, da bodo rodile otroka z grbo, ako izpregovore eno samo besedo s komunistom. Seveda verjamejo popu in posledica je, da kmet vsakrati novo vlado in ovira razvoj dežele. Ker mušik ne zna čitati, ga ne morejo doseči s tiskom. Sovjeti morajo prej naučiti novo generacijo čitanja in pisanja, predno morejo upati na kak uspeh na deželi.

Včasih našli na bahavo gozbezanje: Revolucija ni zatri religije v Rusiji, ker je ne more! — To je plitvo gozbezanje, ki prezira dejstva. Nastop novega režima, pa naj bo še tako radikalni, še ni revolucija v možganih vsakega posameznika. Sistematična izobrazba je edina revolucija, ki lahko zatre religijo — izobrazba, ki doseže slehernega človeka, toda človek mora biti prej dostopen izobrazbi: mora znati vsaj čitati in pisati.

Muška in vsakega drugega ignoranta je težko prisiliti, da bi mislil drugače, pa tudi nič ne pomaga. Ignorant je ignoran, če verjame ali ne verjame popu, dokler ni poučen in prepričan o novem in boljšem življenjskem nazoru. To pa doseže — ako niso njegovi možgani že pretvorjeni v cement — edino z izobrazbo.

Splošna, obvezna šolska izobrazba po srednji in zapadni Evropi ter Severni Ameriki je stara komaj dobrih petdeset let. V Rusiji je pa sploh še ni bilo. Kako naj torej trezen človek pričakuje, da bo revolucija, ki je odnesla carizem in instalirala sovjetski eksperiment, pretvorila milijone kmetov, živlih v najrnejši temi ignorance, od- kar pomni zgodovina, čez noč v nove ljudi, z novim, znanstvenim nazorom?

Sploh je dejstvo, da je moglo milijon ruskih delavcev toliko doseči v zadnjih dvajsetih letih, pojav, ki nima paralele v zgodovini.

gova izvrstna dikcija in dramatična nadarjenost, podprta po inteligenci in finem čutu, pa ga izredno usposablja tudi za epično recitativo. Subelj je to zlasti pokazal s pesmijo, ki jo je zapel za omelek. Baje je specializist za omelek pesmi; to je redka nadarjenost in vtis, ki smo ga dobili na nedeljskem koncertu, potrjuje ta sloves.

Glas mu ni izredno voluminozen, ali enakomerno lep v vsem obsegu, izločan skoz in skoz, naj-miljši v srednjih legah.

Upravičeno amemo pričakovati, da ima Anton Subelj lepo dočnost pred seboj. Pričakovati smemo tudi, da bodo naši rojaki tukaj in zunaj New Yorka imeli še več prilik uživati njegovo umetnost. Po skromnem mnenju tega pisca, bi morali slovenski stari k bodočim Subeljem nastopom pripeljati svoje bolj odrasle otroke. Narodne pesni, kakor jih Subelj poje, vzbudijo v njih več simpatij in razumevanja za narod, iz katerega izvirajo, kot marsikatera druga sredstva, po katerih obupno gremo, da zadržimo popolno od-tujitev svoje mladine.

R. F. E.

r. pri tem pa bi se len 70.000

